

จากโทนี่ เบ็นน์ ถึงโทนี่ ครอสแลนด์

‘ลุงเบ็นน์’ ของอาจารย์ป๊วย อึ้งภากรณ์ และอาจารย์ศุภลักษณ์ ศิวรักษ์ ประกาศอำลาเวทีการเมือง หลังจากที่ใช้ชีวิตอยู่ในรัฐสภาอังกฤษเป็นเวลา 50 ปีเต็ม ‘ลุงเบ็นน์’ ส่งจดหมายอำลาราชฎรในเขตการเลือกตั้งเมือง Chesterfield บอกกล่าวว่า ‘ลุงเบ็นน์’ จะไม่ลงสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราชฎรสมัยหน้า เดือนเมษายน ปี 2543 ‘ลุงเบ็นน์’ ก็จะมีอายุครบ 75 ปี

การ ‘ล้างมือในอ่างทองคำ’ ของ ‘ลุงเบ็นน์’ สร้างความอ้าอวรณ์แก่ประชาชนชาวอังกฤษจำนวนมาก หนังสือพิมพ์พากันตีพิมพ์คำอ้าอวรณ์หนึ่งว่า ‘ลุงเบ็นน์’ กำลังลาจากโลกนี้ไปเสียแล้ว ไม่ว่าจะฝ่ายขวาหรือฝ่ายซ้าย และไม่ว่าฝ่ายที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับความคิดและประพฤติกกรรมของ ‘ลุงเบ็นน์’ ล้วนแล้วแต่อ้าอวรณ์ ‘ลุงเบ็นน์’ ด้วยกันทั้งสิ้น แม้แต่นิตยสาร *The Economist* ซึ่งวิพากษ์ ‘ลุงเบ็นน์’ ทั้งในยุคเรืองอำนาจและไร้อำนาจ ก็ยังกล่าวถึง ‘ลุงเบ็นน์’ ในฐานะ *A Great Paliamentarian (The Economist, July 3, 1999)*

แอนโทนี่ นีล เว็ดจู้วูด-เบ็นน์ (Anthony Neil Wedgwood-Benn) เป็นลูก Viscount Stansgate สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด เคยรับใช้ชาติบ้านเมืองด้วยการเป็นทหารเรือในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง เมื่อสงครามยุติ ทำงานกับ BBC อยู่พักหนึ่ง แล้วจึงกระโดดขึ้นเวทีการเมือง จนได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราชฎรในฐานะตัวแทนจากเมือง Bristol เขตตะวันออกเฉียงใต้ในปี 2493 ในเวลานั้น เว็ดจู้วูด-เบ็นน์มีอายุเพียง 25 ปี นับเป็น ส.ส.ที่อายุน้อยที่สุด

เมื่อบิดาถึงแก่กรรมในปี 2503 เว็ดจู้วูด-เบ็นน์ ซึ่งเป็นลูกเจ้านาย จะต้องเป็นสมาชิกสภาขุนนาง (House of Lords) สืบทอดต่อจากบิดา เขาจึงถูกถอดออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราชฎร ทางการประกาศให้มีการเลือกตั้งซ่อม เว็ดจู้วูด-เบ็นน์สมัครรับเลือกตั้งด้วย และชนะการเลือกตั้ง แต่ศาลเลือกตั้งประกาศให้ผู้สมัครจากพรรคอนุรักษนิยมชนะการเลือกตั้ง โดยกล่าวว่า เว็ดจู้วูด-เบ็นน์ขาดคุณสมบัติผู้สมัครรับเลือกตั้ง กรณีดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดวิวาทะทางการเมืองอย่างดุเดือดเผ็ดมัน และยังผลให้มีการตรากฎหมายชื่อ *Peerage Act of 1963* อนุญาตให้ลูกเจ้านายออกจากรฐานันดรศักดิ์ได้ เว็ดจู้วูด-เบ็นน์เลือกเป็นสามัญชน และกลับมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราชฎรในปี 2506 เขาเป็นผู้แทนเมือง Bristol ติดต่อกันมาอีก 20 ปี แล้วจึงแพ้การเลือกตั้งในปี 2526 เนื่องจาก

* ตีพิมพ์ครั้งแรกในหนังสือพิมพ์ *ผู้จัดการรายวัน* ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 19 สิงหาคม 2543

มีการเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้ง ในปีต่อมา เขาลงเลือกตั้งในเขตเมือง Chesterfield และชนะการเลือกตั้ง และเป็นผู้แทนราษฎรในเขตนี้ติดต่อกันมาอีก 16 ปี จึงประกาศ ‘ล้างมือในอ่างทองคำ’

แอนโทนี นีล เว็ดจ์วูด-เบ็นน์ ตัดกัฒพรคกรรมกรมาตั้งแต่แรกขึ้นเวทีการเมืองเมื่อแรกเริ่ม เขายืนอยู่ก่อนไปทางซ้ายของฝ่ายเป็นกลางในพรรคนี้ไม่มากนัก แต่เมื่อกาลเวลาล่วงผ่านไป เขาเคลื่อนไปทางซ้ายมากขึ้นๆ จนกลายเป็นฝ่าย ‘ซ้ายจัด’ ในพรรคกรรมกร ในทศวรรษ 2510 อันเป็นช่วงที่เขามีพลวัตทางการเมืองอย่างสูง Anthony Neil Wedgwood-Ben เปลี่ยนชื่อเป็น Tony Benn เขาต้องการชื่อเสียงเรียงนามที่ฟังดูเป็นชาวบ้าน ไม่มีกลิ่นอายของเจ้านายและขุนนาง

‘ลุงเบ็นน์’ ยึดมั่นในแนวความคิดสังคมนิยมอย่างคงเส้นคงวา และขัดขวางการขับเคลื่อนพรรคออกนอกเส้นทางนี้ คนที่เห็น ‘ลุงเบ็นน์’ เป็นฝ่าย ‘ซ้ายจัด’ ในพรรค ล้วนแล้วแต่เป็นพวกที่ขับเคลื่อนไปทางขวา ‘ลุงเบ็นน์’ มีขบวนการกรรมกรเป็นฐานกำลังทางการเมือง และเชื่อมั่นในระบบ Mass Democracy ด้วยเหตุนี้ ฝ่ายซ้ายจัดในพรรคจึงเชิด ‘ลุงเบ็นน์’ ขึ้นเป็นผู้นำในการยึดกุมองค์กรของพรรคในระดับท้องถิ่น

พรรคกรรมกรพ่ายแพ้การเลือกตั้งทั่วไปในปี 2522 และต่อมาในปี 2526 ผู้นำพรรคกรรมกรจำนวนไม่น้อยกล่าวหาว่า ความพ่ายแพ้เหล่านี้เป็นผลงานของฝ่าย ‘ซ้ายจัด’ ในพรรค ในฐานที่ขัดขวางการปรับเปลี่ยนนโยบายพรรค ‘ลุงเบ็นน์’ ยืนกรานให้พรรคกรรมกรยึดมั่นใน *Socialist Manifesto* โดยมีแนวนโยบายหลักอยู่ที่การให้รัฐบาลเป็นผู้ผลิตสินค้าและบริการสาธารณะที่สำคัญและการจัดระบบรัฐสวัสดิการ ซึ่งจำต้องเก็บภาษีระดับสูงสำหรับการใช้จ่าย นับตั้งแต่ต้นทศวรรษ 2520 เป็นต้นมา โลกเคลื่อนไปทางขวา ด้วยอิทธิพลของลัทธิเสรีนิยมทางเศรษฐกิจสมัยใหม่ (Neo-Liberalism) แต่ ‘ลุงเบ็นน์’ ยังคงเคลื่อนไปทางซ้าย ผู้นำพรรคกรรมกรจำนวนมากต้องการให้พรรคเคลื่อนตามกระแสโลก แต่ ‘ลุงเบ็นน์’ ขัดขวางการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้

วิวาทะเรื่องนโยบายและความขัดแย้งภายในพรรคทวีความรุนแรง จนในปี 2523 พรรคกรรมกรก็แตก ผู้นำฝ่ายเสรีนิยมในพรรคอันประกอบด้วยรอย เจ็งกินส์ (Roy Jenkins) เดวิด โอเวน (David Owen) และเซอร์ลีย์ วิลเลียมส์ (Shirley Williams) ออกไปจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่ ชื่อ *Social Democratic Party*

การแตกตัวของพรรคกรรมกร ประกอบกับการพ่ายแพ้การเลือกตั้งหลายครั้ง ทำพรรคกรรมกรต้องปรับนโยบายสู่แนวทางเสรีนิยมมากขึ้นเรื่อยๆ ‘ลุงเบ็นน์’ ยังคงเชื่อว่า ความพ่ายแพ้ของพรรคกรรมกรเป็นเพราะการขาดพันธะในการยึดมั่นในระบบสังคมนิยม นับตั้งแต่การพ่ายแพ้ของพรรคกรรมกรในปี 2526 เป็นต้นมา บทบาทของ ‘ลุงเบ็นน์’ ในพรรคกรรมกรลดน้อย

ถอยลงตามลำดับ ทั้งในยุคนีล คินน็อก (Neil Kinnock, 2526-2535) จอห์น สมิท (John Smith, 2535-2537) และแอนโทนี แบลร์ (Anthony Charles, 2537-ปัจจุบัน) เป็นหัวหน้าพรรค

แม้พรรคกรรมกรจะชนะการเลือกตั้ง และโทนี แบลร์ขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรีในปี 2540 แต่ ‘ลุงเบ็นน์’ มิได้ยินดีปรีดามากนัก ส่วนสำคัญเป็นเพราะพรรคกรรมกรละทิ้งหลักการดั้งเดิมด้วยการแก้ไขรัฐธรรมนูญพรรค โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรา 4 ซึ่งระบุว่า เมื่อพรรคกรรมกรยึดกุมอำนาจรัฐได้ จะต้องยึดกิจกรรมเศรษฐกิจที่สำคัญมาเป็นของรัฐ (Public Ownership) แบลร์ประสบความสำเร็จในการแก้ไขรัฐธรรมนูญพรรคดังกล่าวนี้ พร้อมกันนี้ก็พยายามจำกัดอิทธิพลและบทบาทของสหภาพกรรมกรในพรรค การเปลี่ยนแปลงต่างๆเหล่านี้ยากที่ ‘ลุงเบ็นน์’ จะเห็นชอบด้วย

ในประวัติศาสตร์พรรคกรรมกรแห่งประเทศอังกฤษ เคยมีความพยายามที่จะแก้ไข Clause 4 ของรัฐธรรมนูญพรรคมาก่อนตั้งแต่ต้นทศวรรษ 2500 แล้ว แต่ไม่ประสบความสำเร็จ ในครั้งนั้น แอนโทนี คอสแลนด (Anthony Crossland, 2461-2520) เป็นตัวตั้งตัวตี

คอสแลนดเคยเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ดก่อนขึ้นเวทีการเมือง โดยที่ในเวลาต่อมาดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีในรัฐบาลนายฮาโรลด์ วิลสัน (Harold Wilson) แต่เนื่องจากถูกย้ายกระทรวงบ่อยครั้ง จึงไม่มีผลงานการบริหารอันโดดเด่น มรดกสำคัญของคอสแลนดอยู่ที่การเขียนหนังสือ 2 เล่ม อันได้แก่ *The Future of Socialism* (1956) และ *Socialism Now* (1974)

คอสแลนดเป็น ‘รุ่นพี่’ ของ ‘ลุงเบ็นน์’ ในพรรคกรรมกร เมื่อคอสแลนดดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงสำคัญในรัฐบาลวิลสันนั้น ‘ลุงเบ็นน์’ ยังเป็นรัฐมนตรีอ่อนอาวุโส แต่คอสแลนดมีความคิดทางการเมืองแตกต่างจาก ‘ลุงเบ็นน์’ เกือบโดยสิ้นเชิง ในขณะที่ ‘ลุงเบ็นน์’ ยึดมั่นในแนวทางสังคมนิยม คอสแลนดเห็นว่า พรรคกรรมกรควรมุ่งพัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบผสม (Mixed Economy) การยึดกิจกรรมทางเศรษฐกิจสำคัญมาเป็นของรัฐเป็นเรื่องไม่จำเป็น ถึงแม้พรรคจะมีเป้าหมายด้านการกระจายรายได้และการยกมาตรฐานการครองชีพของประชาชน แต่เป้าหมายเหล่านี้สามารถบรรลุได้ด้วยการผลักดันระบบเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตผสมผสานกับการใช้เครื่องมือของนโยบายด้านอื่นๆ โดยที่รัฐมีจำกัดประกอบรัฐวิสาหกิจเพิ่มขึ้น

ด้วยเหตุที่มีเศรษฐกิจทรศน์ดังกล่าวข้างต้นนี้เอง คอสแลนดจึงไม่เห็นด้วยกับรัฐธรรมนูญพรรคข้อ 4 หรือที่เรียกกันว่า Clause 4 ในระหว่างปี 2502-2503 คอสแลนดพยายามผลักดันให้พรรคกรรมกรแก้ไขรัฐธรรมนูญพรรคในส่วนนี้ แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ

ภายหลังจากที่พรรคกรรมกรชนะการเลือกตั้งทั่วไปในปี 2540 ผู้คนพากันกล่าวขวัญถึงคอสแลนดอีกวาระหนึ่ง วงวิชาการกลับไปศึกษาความคิดของ ‘ปัญญาชนแห่งพรรคกรรมกร’ ท่านนี้ และตั้งปุงฉาว่า ถ้าโทนี แบลร์นำความคิดของคอสแลนดมาใช้ในทางปฏิบัติ

‘ลุงเบ็นน์’ เป็น ‘ผู้ร้าย’ ในสายตาของผู้นำพรรคกรรมกรมาเป็นเวลาเกือบสองทศวรรษแล้ว ครอสแลนด์เพิ่งจะถูกจับขึ้นมาทาหน้าปะแป้งเพื่อให้เป็น ‘พระเอก’ ของพรรค อย่างน้อยที่สุดเพื่อแสดงให้เห็นว่า ปัญญาชน ‘ฝ่ายซ้าย’ ก็มีแนวความคิด ‘เสรีนิยมทางเศรษฐกิจ’ มาก่อนแล้ว

หมายเหตุ

บทวิเคราะห์ความคิดของครอสแลนด์กับนโยบาย New Labour ของพรรคกรรมกรภายใต้การนำของโทนี แบลร์ ดู Dick Leonard (ed.), *Crosland and New Labour* (Macmillan, 1999) บทวิจารณ์หนังสือเล่มนี้ ดู *Time Literary Supplement* (June 25, 1999) เขียนโดย Shirley Williams รัฐมนตรีในรัฐบาลฮาโรลด์ วิลล์สัน ร่วมยุคกับครอสแลนด์